

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
АДМИНИСТРАЦИЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.№ 055-00-3
Дата 20.11.2020г.

1407

№ 02.01-113
... 20.11.2020 г.

ДО

ГЛАВНИЯ СЕКРЕТАР НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

г-жа СТЕФАНА КАРАСЛАВОВА

На в.н. на НП
и съответните
комисии
24.11.2020

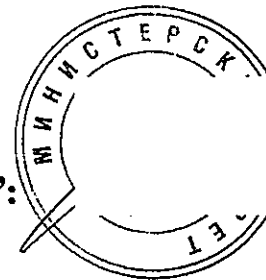
На Ваш № 055-00-3 от 20 ноември 2020 г.
към наш № 02.01-113 от 30 октомври 2020 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КАРАСЛАВОВА,

Приложено Ви изпращаме Приложение № 1 към Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2021-2030 г., приета с Решение № 791 на Министерския съвет от 30 октомври 2020 г., с оглед на предстоящото ѝ разглеждане в постоянните комисии на Народното събрание.

Приложение: съгласно текста – на хартиен и на електронен носител

ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
“ПРАВИТЕЛСТВЕНА КАНЦЕЛАРИЯ”:

(Апостол Михов)

Приложение 1. Списък на дейностите, мерките и инструментите за постигане на целите на Стратегията за развитие на висшето образование в Република България 2021-2030 година.

Дейности	Мерки	Инструменти
<p>Цел 1. Разработване на устойчив механизъм за осъвременяване на съществуващите и създаване на нови учебни планове и програми.</p> <p>1.1 Утвърждаване на разбирането за компетентностите като динамична система от знания, умения и нагласи и на компетентностния подход като приоритетен във висшето образование.</p> <p>1.2 Засилване на обучението по съвременни дигитални технологии и на между-дисциплинарните връзки в учебните планове и програми.</p>	<p>1.1.1 Развитие на профилите на компетентностите на всяка специалност от гледна точка на изискванията за успешна личностна и професионална реализация в условията на дигитална трансформация, мобилни общества и динамичен пазар на труда.</p> <p>1.1.2 Постигане на баланс между развитието на когнитивни (включително аналитични и дигитални) и некогнитивни (включително социални и емоционални) компетентности.</p> <p>1.1.3 Стимулиране на развитието на ключовите компетентности за учене през целия живот, компетентност по чужди езици, граждански и социални компетентности, общи цифрови компетентности.</p> <p>1.1.4 Стимулиране на развитието на функционални компетентности и умения за креативно и критично мислене, комуникативност, работа в екип, лидерство, създаване и използване на алгоритми и за кодиране.</p> <p>1.2.1 Включване във всички учебни планове на дисциплини и на практическо обучение по нови дигитални технологии като изкуствен интелект (AI), добавена реалност (AR), изкуствена реалност (VR) и др., както и на базово обучение за развиване на умения за алгоритмично мислене и решаване на алгоритмични проблеми.</p> <p>1.2.2 Засилване на интердисциплинарния подход при подготовката на учебните планове и програми, и въвеждане на хибридни дисциплини, които включват преподаватели от различни научни области и професионални направления.</p> <p>1.2.3 Включване на няколко социални и/или хуманитарни дисциплини (философия, социология, политология, изкуство и др.) в учебните планове на другите професионални направления, както и на вводни дисциплини от</p>	<p>ОП НОИР, ПО, промени в учебните планове и програми</p> <p>Промени в учебните планове и програми</p> <p>Промени в учебните планове и програми</p> <p>Промени в учебните планове и програми</p> <p>ОП НОИР, ПО, промени в учебните планове и програми, национална програма</p> <p>ОП НОИР, ПО, промени в учебните планове и програми</p> <p>Допълнения в ЗВО, промени в учебните планове и програми</p>

<p>1.3 Засилване на сътрудничеството между висшите училища, бизнеса, професионалните организации и държавата при обсъждането на учебните планове и програми, практическата подготовка и кариерното ориентирване на студентите.</p>	<p>точните науки (математика, информатика, природни науки и др.) в хуманитарните и социалните направления.</p> <p>1.3.1 Осигуряване на засилена практическа подготовка на студентите за придобиване на компетентности и качества, търсени на пазара на труда, чрез включване в преподаването на специалисти от практиката, покриващи предварително определени критерии за квалификация, дуално обучение и осигуряване на студентски стажове и практики.</p> <p>1.3.2 Стимулиране на привличането на представители на бизнеса и на държавната администрация при обсъждането на учебните планове и учебните програми по определени дисциплини.</p> <p>1.3.3 Стимулиране (включително финансово) на изграждането и поддържането на научни инфраструктури в партньорство с БАН, ССА и бизнеса за приоритетните специалности.</p> <p>1.3.4 Подпомагане на професионалното ориентирване на студентите чрез кариерните центрове и създаване на национална мрежа от кариерни центрове.</p> <p>1.3.5 Осигуряване на механизми за проследяване на реализацията на дипломираните студенти и поддържане на клубове на завършилите.</p>	<p>Промени в учебните планове и програми, национална програма, ПО</p> <p>Промени в правилниците на ВУ</p> <p>ПНИИДИТ, ОП</p> <p>НОИР, публично-частно партньорство</p> <p>ПО</p> <p>Национална програма</p>
<p>1.4 Активизиране на спортната дейност във висшите училища, повишаване на качеството на тренировъчната и състезателната дейности, и изграждане на съвременна спортна база.</p>	<p>Мярка 1.4.1 Разработване и реализиране на финансово обезпечена 10-годишна национална програма за изграждане и реконструкция на спортни обекти и съоръжения и модернизиране на спортната база във висшите училища, която ежегодно да се актуализира и в която приоритет имат висшите училища участващи със съфинансиране в реализацията на програмата.</p> <p>Мярка 1.4.2 Нормативно регламентиране на възможността за назначаване на треньори, от и извън щата на преподавателския състав, за кадрово укрещване и развитие на спортната дейност във висшите училища.</p> <p>Мярка 1.4.3 Включване на задължителни часове по спорт във всички учебни планове на ВУ според тяхната специфика и усъвършенстване на механизма за финансиране на спортната дейност във висшите училища.</p> <p>Мярка 1.4.4 Определяне на колективни и индивидуални спортове за приоритетни, с особена социална значимост, към които в дългосрочен</p>	<p>ПО, национална програма, публично-частно партньорство</p> <p>Промени в нормативни документи</p> <p>Промени в нормативни документи</p> <p>Промени в</p>

	<p>план да се насочат усилията за финансово и кадрово укрепване на висшите училища и за развитие на подходяща спортна инфраструктура.</p> <p><i>Мярка 1.4.5</i> Разработване и реализиране на национална програма за популяризиране и развитие на масовия университетския спорт.</p> <p><i>Мярка 1.4.6</i> Създаване на система за пряко финансиране на подготовката и участието на шампионите от студентските колективни и индивидуални първенства в националните първенства по съответните видове спорт на Република България.</p> <p><i>Мярка 1.4.7</i> Въвеждане на национални стипендии за най-изявените спортисти във висшите училища и изготвяне на ясни критерии за тяхното прилагане.</p>	<p>нормативни документи</p> <p>Национална програма</p> <p>Промени в нормативни документи</p> <p>Национална програма</p>
<p>Цел 2. Въвеждане на съвременни, гъвкави и ефективни форми на обучение.</p>		
<p>2.1 Въвеждане на стандарти за добро обучение, ръководени от европейския опит и традиции.</p>	<p>2.1.1 Създаване на университетски центрове за обучителни ресурси.</p> <p>2.1.2 Обучение на преподавателите в умения за обработка на информация, визуална грамотност, решаване на проблеми и мислене на по-високо ниво, ad hoc сътрудничество и дълбоко разбиране на това как технологичните инструменти могат да подобрят процеса на обучение.</p> <p>2.1.3 Организиране на междууниверситетски национални и международни конференции и семинари за представяне на нови методи за обучение.</p> <p>2.1.4 Актуализиране на учебните планове и програми чрез засилване ролята на самостоятелните творчески дейности на студентите като подготовка и представяне на критичен анализ по даден проблем, подготовка на курсова работа, решаване на практически задачи, участие в научни изследвания и др. подобни, включително и използвайки летния период между две академични години.</p> <p>2.1.5 Оценка на знанията и уменията на студентите не въз основа на възпроизвеждане на запаметеното, а чрез умения за: дебатиране, извършване на научни експерименти или теоретично моделиране, решаване на реални проблеми, дигитална креативност, представяне на информация пред специализирана и неспециализирана аудитория, както и</p>	<p>Национална програма, ПО</p> <p>Обучителни центрове към ВУ, ПО</p> <p>Национална програма</p> <p>Промени в учебните планове и програми, промени в системите за атестиране във ВУ</p> <p>Промени в учебните планове и програми, промени в системите за атестиране във ВУ</p>

	<p>способност: да се вникне в естеството на проблема/темага, да се използват различни дигитални инструменти за ефективно изпълнение на задачите в реалния свят, за оценка на съобщенията във видео форми и др.</p> <p>Мярка 2.1.6 Въвеждане в първата година на обучение след средно образование на задължителен курс по научна етика, в който се обясняват проблемите на академичното плагиатство и борбата с него, изискванията за коректно цитиране на източниците на информация, основните принципи при създаване и защита на интелектуална собственост, и други свързани въпроси.</p>	<p>Промени в нормативни документи и в учебните планове и програми</p>
<p>2.2 Създаване на материална и финансова база, позволяваща прилагането на съвременни и гъвкави методи на преподаване и изследване.</p>	<p>2.2.1 Създаване и подпомагане на развитието на университетски технологични програми за осигуряване на материали и средства за подпомагане на дигитализацията на учебния процес, теренни изследвания, проектна дейност и др.</p> <p>2.2.2 Интензивно осигуряване на техника, позволяваща интерактивното и дигитално преподаване.</p> <p>2.2.3 Обвързване на акредитационните критерии за академично пространство не само с площта в кв.м., полагащи се на един студент, а и с наситеност за това пространство с оборудване, позволяващо прилагането на ефективни образователни технологии.</p> <p>2.2.4 Осигуряване на подкрепа (чрез ПО, ПНИИДИТ или чрез национална програма) за създаване на съдържание и за осигуряване на технологични ресурси за развитие на качествено дистанционно обучение, с интерактивен достъп и виртуални аудитории, вкл. и за привличане на чуждестранни студенти и на български младежи от чужбина да учаг в България.</p> <p>2.2.5 Подпомагане и стимулиране на подготовката на дистанционни курсове (MOOCs) с отворен достъп от български преподаватели на английски език.</p>	<p>Национална програма</p> <p>ПО, национална програма</p> <p>Промени в системата за оценяване на НАОА</p> <p>ПО, ПНИИДИТ, национална програма</p> <p>ПО, национална програма</p>
<p>2.3 Използване на образователни форми, методи и технологии съобразени с особеностите на обучаваната генерация студенти.</p>	<p>2.3.1 Значително увеличаване на програмите за електронно дистанционно обучение, усъвършенстване и актуализиране на учебните програми и платформи за електронно дистанционно обучение, дигитализация на съдържание и създаване на нови интерактивни дигитални ресурси.</p> <p>2.3.2 Осигуряване на систематична технологична подготовка, която да</p>	<p>Промени в учебните планове и програми, ПО, ПНИИДИТ</p> <p>Обучителни центрове</p>

	<p>помогне на университетските преподаватели в усвояването на базови и допълнителни технологии за преподаване и изследване.</p> <p>2.3.3 Дигитализация на образователния процес.</p> <p>2.3.4 Допълване на текстово-базираните учебни материали с богат набор от визуални и звукови материали, които повишават интереса на студентите и ги подпомагат в усвояването на учебния материал.</p> <p>2.3.5 Използване на личните мобилни телефони като помощно технологично средство в аудиторията наред с компютъра и таблета.</p> <p>2.3.6 Широко въвеждане на преподаването чрез казуси като средство за интензивно обсъждане от страна на студентите на преподаваната материя и развитието у тях на умения за аргументиране, словесно дебатирание и взимане на решения.</p> <p>2.3.7 Обединяване на финансовите и интелектуални усилия на университетите и държавата за създаването на онлайн библиотеки и дигитални ресурси, използвани във всеки момент, включително и в час.</p> <p>2.3.8 Подпомагане и стимулиране на процеса на разширяване на ролята на преподавателя от предимно лектор и в модератор, който превръща в знание предварително събрана и анализирана от студентите информация по дадена тема.</p> <p>2.3.9 Прилагане на проектното обучение, включващо динамичен подход в аудиторията, за придобиване на по-задълбочени знания чрез активно проучване на предизвикателствата и проблемите в реалния свят, с фокус върху това, което е ново, активно, полезно и интересно.</p> <p>2.3.10 Предлагаане на дистанционни курсове с отворен достъп за студенти от цял свят.</p>	<p>към ВУ</p> <p>Национална програма Промени в учебните планове и програми, национална програма Промени в учебните планове и програми</p> <p>Промени в учебните планове и програми</p> <p>ПНИИДИТ, национална програма</p> <p>Промени в критериите за атестиране и в правилиниците на ВУ</p> <p>Промени в учебните планове и програми</p> <p>Национална програма</p>
<p>Цел 3. Подобряване на организацията и на ефективността във ВУ.</p>		
<p>3.1 Повишаване на ефективността на вътрешните системи за управление на качеството на образованието, научните</p>	<p>3.1.1 Основане на вътрешната система за управление на качеството (СУК) на описание и анализ на ключовите процеси и дейности на висшето училище и тяхната взаимосвързаност;</p> <p>3.1.2 Преодоляване на формалния характер на атестацията на преподавателите, с цел превръщането ѝ в ефективен стимул за</p>	<p>Промени в СУК на ВУ</p> <p>Промени в системите за атестация във ВУ</p>

<p>изследвания и академичния състав.</p>	<p>професионално развитие и академично израстване; 3.1.3 Осигуряване на обвързаност на вътрешната система за управление на качеството с вътрешните правила за работната заплата въз основа на количеството и качеството на преподаването и на научно-изследователската дейност на членовете на академичния състав и чрез въвеждане на стимулиращ модел за формиране на работната заплата на преподавателите, с особено внимание към младите преподаватели; 3.1.4 Внедряване на система за вътрешни одити по качеството, чрез които се идентифицират слабости и се проследява напредъкът при осигуряване на качеството; 3.1.5 Въвеждане на механизъм за взимане на решения, свързани с осигуряване на качеството, въз основа на анализирани и систематизирани данни, получени чрез разнообразни канали за обратна връзка от заинтересованите страни – студенти, преподаватели, административен персонал, работодатели, представители на бизнеса и други външни партньори; 3.1.6 Включване на представители на заинтересованите страни във взимането на решения за повишаване на качеството на образованието. 3.1.7 Въвеждане на ефективен механизъм за регулярна студентска оценка на качеството на учебния процес.</p>	<p>Промени в системите за атестация и в правилниците на ВУ</p> <p>Промени в СУК на ВУ</p> <p>Промени в СУК на ВУ</p> <p>Промени в СУК на ВУ</p> <p>Промени в СУК на ВУ</p>
<p>3.2 Осигуряване на финансово ефективна образователна дейност с високо качество.</p>	<p>3.2.1 Предаване на бакалавърски и магистърски специалности с динамични учебни планове и програми, адаптирани към потребностите на студентите и пазара на труда, и осигуряващи актуални знания и личностни умения в съответствие с европейските стандарти за качество и водещите световни образци. 3.2.2 Осигуряване на реална избираемост на дисциплини и преподаватели от страна на студентите и реално приложение на кредитната система, вкл. при мобилност. В тази връзка, преразглеждане на правилата, които изискват и/или отчитат само часове в задължителни курсове, напр. за обявяване на академични конкурси. 3.2.3 Въвеждане на съвременни средства за превенция и контрол на плагиатството в учебния процес, включително чрез софтуер за проверка за</p>	<p>Промени в учебните планове и програми</p> <p>Промени в учебните планове и програми и в правилниците на ВУ</p> <p>Промени в правилниците на ВУ</p>

	<p>наличие на плагиатство и регламентиране в етичните кодекси на ВУ.</p> <p>3.2.4 Оценка и преглед на финансовата ефективност и обществената значимост на специалностите в ОКС „бакалавър“ и „магистър“.</p> <p>3.2.5 Намалване на аудиторната заетост и осигуряване на максимална гъвкавост на учебните планове, съобразена с нарасналите възможности на студентите за извънаудиторни дейности и самоподготовка.</p> <p>3.2.6 Регулярно актуализиране и оптимизиране на учебната документация: анотации, квалификационни характеристики, учебни планове и програми на учебните дисциплини в съответствие с развитието на научното знание, потребностите на обществото и за по-рационално използване на всички ресурси.</p> <p>3.2.7 Стимулиране на образователното сътрудничество между БАН, ССА и ВУ за развиването на общи магистратури и докторантури, например чрез приемането на национална програма в областта на висшето образование.</p> <p>3.2.8 Осигуряване на детайлна и пълноценна информация и подкрепа на студентите от тяхното посрещане, записване и настаняване, през обучението, до завършването и издаването на диплома.</p> <p>Мярка 3.2.9 Разработване на устойчив механизъм за финансиране, който намалява зависимостта на субсидията на държавните ВУ от броя отпаднали студенти в хода на обучението.</p>	<p>Създаване на отделни класации в РСВУ за ОКС "бакалавър" и "магистър"; вътрешен одит във ВУ</p> <p>Промени в учебните планове и програми и в правилниците на ВУ</p> <p>Промени в учебните планове и програми и в правилниците на ВУ</p> <p>Национална програма</p> <p>Промени в правилниците на ВУ</p> <p>Промени в нормативни документи</p>
<p>Цел 4 Интернационализация</p> <p>4.1 Изграждане на реално функциониращи мрежи между български и чуждестранни висши училища въз основа на съвместно изпълнявани дейности.</p>	<p>Цел 4 Интернационализация на висшето образование и включване в международни образователни и научни мрежи.</p> <p>4.1.1 Стимулиране на висшите училища за включване и активно участие в инициативата за изграждане на европейски университети.</p> <p>4.1.2 Разширяване на международното сътрудничество и на академичните партньорства с чуждестранни университети и научни организации, и участие в университетски и научни мрежи.</p> <p>4.1.3 Стимулиране и подкрепа за международното сътрудничество в областта на научните изследвания и участие в международни научни</p>	<p>Национална програма, ПО</p> <p>Програми „Хоризонт Европа“ и „Бразъм+“, ПНИИДИТ</p> <p>Програма „Хоризонт Европа“, ПНИИДИТ,</p>

	<p>проекти и инфраструктури.</p> <p>4.1.4 Стимулиране на публикуването на научни статии във водещи международни академични издания и на включването на издаваните в Република България научни списания в международни бази с данни за научна литература.</p> <p>4.1.5 Стимулиране и подкрепа на участието в специализации и международни форуми и на членството в международни организации.</p>	<p>ФНИ, НПКНИ</p> <p>Субсидия за наука на ВУ, промени в индикаторите за акредитация и атестация, ФНИ</p> <p>ПО, национални програми</p>
<p>4.2 Интернационализиране на социалната и образователната среда във висшите училища.</p>	<p>4.2.1 Повишаване на подготовката на академичния състав, на служителите в администрацията и на студентите за работа в мултикултурна и многоезикова среда чрез квалификация, особено по ИКТ и чуждоезиково обучение.</p> <p>4.2.2 Стимулиране на изготвяне и издаване на учебници, учебни помагала и монографични трудове на чужди езици.</p> <p>4.2.3 Разкриване на специалности и програми на чужд език във всички образователни степени за привличане на по-голям брой чуждестранни студенти.</p> <p>4.2.4 Осъществяване на контакти с българската диаспора и с българските училища в чужбина с цел привличане на студенти от българските общности.</p> <p>4.2.5 Полагане на грижи за чуждестранните студенти и на студентите от български произход, които са учили и живели в друга държава преди да се запишат в българско ВУ, от тяхното посрещане, записване и настаняване, през обучението, до завършването и издаването на диплома.</p> <p>4.2.6 Хармонизиране на учебните планове и програми с тези на водещи чуждестранни университети, обучаващи в сходни професионални направления.</p> <p>4.2.7 Стимулиране на създаването и подпомагане на функционирането на съвместни образователни програми между български и чуждестранни висши училища, както и на нови форми на образователен обмен в рамките на европейското сътрудничество като двойните и съвместни образователни степени, и други.</p>	<p>ОП НОИР, ПО</p> <p>ПО</p> <p>ПО, промени в учебните планове и програми</p> <p>Национална програма</p> <p>Правилници и програми на ВУ</p> <p>Промени в учебните планове и програми</p> <p>Програма „Еразъм+“, ПО</p>

	<p>4.2.8 Стимулиране на двойното научно ръководство на докторанти с български и чуждестранен научен ръководител.</p> <p>4.2.9 Стимулиране на привличането на чуждестранни преподаватели в българските висши училища.</p> <p>4.2.10 Подкрепа за въвеждането на електронната Европейска студентска карта.</p> <p><i>Мярка 4.2.11</i> Нормативно да се уреди възможността ВУ да признават дипломи за завършено висше образование в чуждестранни ВУ, без необходимост от превод и легализация на дипломите на български език.</p> <p><i>Мярка 4.2.12</i> Нормативно да се уреди възможността ВУ да въведат изцяло електронна система за кандидатстване от чужбина със сканирани документи, които да се представят за проверка в оригинал при започване на обучението.</p>	<p>Програма „Еразъм+“, ПО</p> <p>Програма „Еразъм+“, ПО</p> <p>ПО, промени в нормативни актове</p> <p>Промени в нормативни актове</p> <p>Промени в нормативни актове</p>
<p>4.3 Насърчаване на входящата и изходящата мобилност на преподавателите, студентите и администрацията.</p>	<p>4.3.1 Повишаване на участието на студентите и докторантите в мобилност, обмен и стажове в чуждестранни университети.</p> <p>4.3.2 Подпомагане на студентите при избор на курсове и програми преди началото на мобилността.</p> <p>4.3.3 Включване на академичната мобилност в учебните планове.</p> <p>4.3.4 Въвеждане на прозрачни, последователни и надеждни процедури и критерии за справедливо признаване на завършени степенни и периоди на обучение в чуждестранни висши училища и повишаване на компетентността на персонала, който извършва признаването.</p> <p>4.3.5 Насърчаване на входящата и изходящата мобилност на преподаватели, студенти и административен персонал.</p> <p>4.4.1 Провеждане на активна маркетингова дейност за представяне на българските висши училища в чужбина и особено сред българската диаспора извън политическите граници на страната.</p>	<p>Програма „Еразъм+“, ПО</p> <p>Промени в правилниците на ВУ</p> <p>Учебни планове</p> <p>Промени в правилниците на ВУ</p> <p>Програма „Еразъм+“, правилници на ВУ</p> <p>Национална програма, допълване правилниците на ВУ</p>
<p>4.4 Подобряване на образа на българското висше образование в чужбина.</p>		
<p>Щел 5. Стимулиране на участието на младите преподаватели.</p>		
<p>5.1 Създаване на по-добро възрастово съответствие</p>	<p>5.1.1 Създаване на стандарти, които гарантират назначаването на преподаватели, притежаващи лични и професионални знания и умения,</p>	<p>Промени в правилниците на ВУ</p>

<p>между преподаватели и студенти, чрез насърчаване на повече млади хора да участват в конкурси за преподаватели.</p>	<p>осигуряващи високо качество на преподаване и формиране на взаимно доверие с обучаваните студенти. 5.1.2 Подпомагане на младите преподаватели да се развият и хабилитират в кратки срокове при запазване на високи академични изисквания. 5.1.3 Преглед и допълване на правилниците на ВУ с цел да се осигури съчетание на качествено обучение с личностно удовлетворение от преподаването и от възможностите за академично израстване.</p>	<p>Промени в правилниците на ВУ Промени в правилниците на ВУ</p>
<p>5.2 Създаване на условия за повишаване на изследователските инициативи и изследователския капацитет на младите преподаватели.</p>	<p>5.2.1 Използване на магистърските програми за подготовка на бъдещи докторантски работки и преход към преподавателска работа при изявени студенти с изследователска нагласа и умения за общуване с аудиторията. 5.2.2 Разтоварване от прекомерна преподавателска или административна дейност и предоставяне на време и възможности за разширяване на знанията на преподавателите, развиване на преподавателските умения, и подготовката и ръководството на научни проекти, вкл. с участието на студенти. 5.2.3 Осигуряване на възможности за квалификация – чуждоезиково обучение, ИКТ, изследователски умения. 5.2.4 Включване в международни проекти и университетски мрежи за осъществяване на съвместна изследователска и публична дейност. 5.2.5 Създаване на университетски фондове за финансово осигуряване на участието в международни научни проекти, конференции, симпозиуми и практики.</p>	<p>Промени в учебните планове и програми Промени в правилниците на ВУ Обучителни центрове на ВУ, ПО ПО, национални програми, ФНИ Промени в правилниците на ВУ, ПО, нац. програми</p>
<p>5.3 Създаване на по-добри условия за работа и заплащане.</p>	<p>5.3.1 Осигуряване на самостоятелно работно място, оборудвано високотехнологично. 5.3.2 Осигуряване на институционална подкрепа във всяко ВУ за намаляване въздействието на демотивиращите фактори като: слаба мотивация на част от студентите, високото равнище на стрес, неблагоприятни условия на работа, включително технологичната среда и човешките взаимоотношения. 5.3.3 Критериите за атестация на преподавателите да се свържат със степента, в която младите преподаватели насърчават и осъществяват</p>	<p>Стратегии и планове за развитие на ВУ Назначаване на психолог/специалист по управление на човешките ресурси Промяна в критериите за атестация</p>

	<p>задълбоченото учене на студентите за постигане на трайни знания, а не повърхностното обучение.</p> <p>5.3.4 Предвиждана в държавния бюджет на възможността за въвеждане на заплащане на младите преподаватели в дадено професионално направление не по-малко от средната заплата на реализиращите се студенти от същото направление.</p>	<p>Промени в ЗВО и в Правилника за неговото прилагане</p>
<p>Цел 6. Активизиране на научната дейност във висшите училища.</p>		
<p>6.1 Стимулиране на научно-изследователската дейност във ВУ.</p>	<p>6.1.1 Включване в системите за акредитация и атестация на обективни критерии за отчитане на научните и научно-приложните резултати през отчетния период: публикации в реферирани и индексирани списания, привлечени средства от научни и научно-приложни договори, съотношение преподаватели/защитили докторанти и др.</p> <p>6.1.2 Оформяне на субсидията за изследователските ПН в две ясно обособени части – за издръжка на обучението на студентите и за научни изследвания. Размерът на субсидията за научни изследвания да се определя по обективни критерии за научните резултати, отбелязани през предходен период (публикации, цитати, регистрирани патенти, привлечени средства от научни и научно-приложни договори и др).</p> <p>Субсидията за научни изследвания постепенно да нараства, докато през 2025 г. достигне поне 40 % дял от общата субсидия за изследователските ПН.</p> <p>6.1.3 Анализ на причините за отпадане на докторантите по време на докторантурата, за незавършване на дисертационния труд и за недостигане до защита и взимане на мерки за предотвратяване на тези явления;</p> <p>6.1.4 Регулярно актуализиране на размера на стипендиите на докторантите, като се поддържа на ниво поне 150 % от минималната работна заплата. Въвеждане на национална система за отчитане и контрол на ефективното използване на средствата, отпускани за обучение на докторанти.</p> <p>6.1.5 Регламентиране и ресурсно осигуряване на дейността на</p>	<p>Промени в критериите за атестация и акредитация</p> <p>Промени в ЗВО и Правилника за неговото прилагане</p> <p>Национална програма</p> <p>Промени в ЗВО и Правилника за неговото прилагане</p> <p>ПО, национални</p>

	<p>докторантски училища.</p> <p><i>6.1.6</i> Въвеждане на коефициенти в държавната субсидия, отпускана за обучение в различните образователни степени (напр., 4 за докторант, 2 за магистър и 1 за бакалавър), които да отразяват съществените различия в стойността на обучението в съответната степен.</p> <p><i>6.1.7</i> Регламентиране и ресурсно осигуряване на научна специализация (постдокторантура).</p> <p><i>Мярка 6.1.8</i> Регламентиране на статуса и на условията за прием и обучение на докторанти, които са финансирани по научни проекти (проектни докторантури).</p> <p><i>Мярка 6.1.9</i> Освобождаване от такси на докторантите в приоритетни за държавата професионални направления и защитени специалности, както и на докторанти, назначени по научни проекти с публично финансиране.</p> <p><i>Мярка 6.1.10</i> Осигуряване на безплатен курс по български език за чуждестранните докторанти в приоритетни за държавата професионални направления и защитени специалности.</p> <p><i>Мярка 6.1.11</i> Улесняване на процеса по кандидатстване и привличане на докторанти от държави извън ЕС и ЕИП.</p>	<p>програми</p> <p>Промени в ЗВО и Правилника за неговото прилагане</p> <p>Национални програми, ФНИ</p> <p>Промени в нормативни актове</p> <p>Промени в нормативни актове, държавен бюджет</p> <p>Промени в нормативни актове, държавен бюджет</p> <p>Промени в нормативни актове</p>
<p>6.2 Подобряване на организацията на научно-изследователската дейност във ВУ.</p>	<p><i>6.2.1</i> Дефиниране на правила за използването на субсидията за научни изследвания за реализиране на целеви научни програми на ВУ и за стимулиране на преподавателите с високи научни постижения.</p> <p><i>6.2.2</i> Стимулиране на кооперирането между ВУ, а също и на ВУ с институтите на БАН и ССА за подготовката и изпълнението на общи научни проекти и за съвместно обучение чрез общи магистърски и докторски програми със споделени човешки и материални ресурси.</p> <p><i>6.2.3</i> Въвеждане на ефективна, единна за ВО система за превенция и контрол на плагиатството при публикуване на научни трудове и в конкурсите за академично израстване.</p> <p><i>Мярка 6.2.4</i> Създаване към НАЦИД на национален репозиториум за научната продукция на българските учени и стимулиране на отворения достъп до резултати от научни изследвания, финансирани с публични</p>	<p>Промени в правилника за прилагане на ЗВО</p> <p>ПНИИДИТ, нац. програми, конкурси на ФНИ</p> <p>Допълване на функциите на НАЦИД</p> <p>ПНИИДИТ, държавен бюджет</p>

	средства, чрез публикуване в Българския портал за отворена наука (bpros.bg).	
Цел 7. Изграждане на ефективна връзка образование–наука–бизнес.		
<p>7.1 Създаване на система за регулярно актуализиране на учебното съдържание в съответствие с най-новите постижения на науката и технологиите.</p>	<p>7.1.1 Актуализиране на съдържанието на учебните планове и програми, както и на придружаващите ги образователни материали във всички ВУ, така че да съответстват на съвременните научни и технологични знания.</p> <p>7.1.2 Включване на обучението чрез разработване на проекти и решаване на практически задания във всички учебни планове, съобразно тяхната специфика, за изграждане на съответните компетентности у студентите.</p> <p>7.1.3 Създаване във всяко ВУ на система за периодичен преглед, оценка на актуалността и формулиране на предложения за подобряване на учебното съдържание от външни за ВУ специалисти (учени и практики).</p> <p>7.1.4 Включване в периодичната агенция на преподавателите на показатели, които обективно отчитат актуалността на преподавания материал от гледна точка на неговото научно и технологично ниво.</p>	<p>Промени в учебните планове и програми</p> <p>Промени в учебните планове и програми</p> <p>Правилници на ВУ</p> <p>Промени в системите за агенция на ВУ</p>
<p>7.2 Активизиране на партньорството на ВУ с работодателите и държавата в образователната дейност и продължаващото обучение.</p>	<p>7.2.1 Подпомагане на развитието на дуалното обучение във висшето образование и на други форми за съвместно обучение (инкубатори, летни школи, кариерни събития и др.) от ВУ и работодателите.</p> <p>7.2.2 По-тясна координация между ВУ, работодателите и държавата за осъществяване на програми за продължаващо обучение, квалификация и преквалификация като основно средство за адаптиране към променящите се изисквания на пазара на труда.</p> <p>7.2.3 Стимулиране на привличането на специалисти с богат практически опит като преподаватели в българските висши училища.</p> <p>7.2.4 Стимулиране на междусекторното кариерно развитие от академична към практическа реализация и обратно.</p> <p>7.2.5 Създаване и подпомагане на дейността на центрове за учене през целия живот към ВУ.</p>	<p>ПО, национални програми, публично-частно партньорство</p> <p>ПО, ОППЧР, национални програми</p> <p>ПО, национални програми</p> <p>Критерии за акад. израстване</p> <p>ПО, национални програми</p>
<p>7.3 Активизиране на партньорството на ВУ с</p>	<p>7.3.1 Създаване на законова възможност и стимулиране на развитието на докторски програми със смесено финансиране от държавата и бизнеса по</p>	<p>Промени в ЗВО и в ЗННИ, национални</p>

<p>бизнеса и държавата в научните изследвания.</p>	<p>теми от интерес за бизнеса.</p> <p>7.3.2 Стимулиране на приложни изследователски програми, вкл. и чрез смесено публично-частно финансиране, за развитие на иновации с потенциал за повишаване на конкурентоспособността на българската икономика.</p> <p>7.3.3 Включване на обучението по иновации, предприемачество и интелектуална собственост във всички академични планове и програми (с изключение на някои специфични професионални направления като теология и философия) според спецификата на професионалното направление и на образователната степен.</p> <p>7.3.4 Подпомагане и стимулиране на предприемаческата дейност на студентите и преподавателите чрез подходящи академични, организационни и финансови мерки.</p> <p>7.3.5 Стимулиране на предоставянето от ВУ на консултантски и образователни услуги както за фирми, така и за държавни, регионални и други публични структури.</p> <p>7.3.6 Включване на активностите при ръководство и участие в научно-приложни проекти в критериите за академично израстване и атестиране на академичния състав.</p> <p><i>Мярка 7.3.7</i> Създаване и ресурсно осигуряване във ВУ на система за създаване и защита на интелектуалната собственост, включваща правник и структура за реализация на резултатите от научните изследвания и на други обекти на интелектуалната собственост, както и за обучение на студентите и преподавателите по защита на интелектуалната собственост.</p> <p><i>Мярка 7.3.8</i> Създаване и ресурсно осигуряване на национална система от офиси за трансфер на технологии, включваща изследователските ВУ. Идентифициране на водещи офиси за трансфер на технологи, които да подпомагат експертно и методически останалите офиси по отношение на дейностите, свързани със защитата и стопанската реализация на интелектуалната собственост, създадена в резултат на научни изследвания във ВУ и научните организации.</p>	<p>програми, ПНИИДИТ ПНИИДИТ, ПК, национални програми, публично-частно партньорство Промени в учебните планове и програми</p> <p>ПО, промени в критериите за атестиране</p> <p>Промени в критериите за атестиране</p> <p>Промени в критериите за атестиране и за акад. израстване</p> <p>ПНИИДИТ, държавен бюджет (субсидия за наука)</p> <p>ПНИИДИТ, национална програма</p>
---	--	---

Цел 8. Повишаване на ролята на ВУ като активен фактор за регионално развитие.	
<p>8.1. Създаване и използване на национална карта на висшето образование в Република България (НКВОРБ).</p>	<p>8.1.1 Създаване на НКВОРБ, която идентифицира потребностите за развитие на висшето образование по региони и на наличния ресурс от преподаватели и потенциални кандидат-студенти, отчитайки и възможностите за привличане на чуждестранни студенти и на българи живеещи в чужбина.</p> <p>8.1.2 Използване на информацията от НКВОРБ, работодателите и ресорните министерства за допълнително развиване на системата за контролиран от държавата субсидиран прием в държавните ВУ, в съответствие с националните и регионални потребности и с предвижданията за бъдещо развитие на пазара на труда.</p> <p>8.1.3 Регламентиране на процедури, чрез които информацията от НКВОРБ да се използва за балансирано развитие на мрежата от висши училища според потребностите на регионите и според реалните възможности.</p> <p>8.1.4 Създаване на система за периодичен преглед и актуализиране на НКВОРБ с участието на представители на Съвета на ректорите, МТСП, МРРБ, Националното сдружение на общините и национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите.</p> <p>8.1.5 Системни усилия на национално и регионално ниво за преодоляване на съществуващите реални социални и регионални неравенства в достъпа до ВО, напр. чрез подкрепа на подготвителни курсове за кандидат-студенти сред уязвими групи и в определени региони.</p>
<p>8.2 Активизиране на партньорството на ВУ с регионалните власти по отношение на интелигентната специализация и развитието на регионите.</p>	<p>8.2.1 Подпомагане на подготовката на съвместни стратегически документи за развитие на отделните региони с участието на висшите училища. Развитие на съвместните стратегическите цели в хармонизирани конкретни планове за развитие на регионите и на ВУ.</p> <p>8.2.2 Стимулиране на участието на ВУ в решаването на проблеми, идентифицирани като приоритетни от регионалните власти чрез целево национално и регионално финансиране (проектно и програмно).</p> <p>8.2.3 Регламентиране и активизиране на ролята на регионалните</p>
	<p>Самата НКВОРП представлява мощен инструмент за промяна в системата на ВО</p> <p>Промяна в нормативни документи</p> <p>Описани процедури в НКВОРБ</p> <p>Описана система в НКВОРБ</p> <p>Анализи на национално и регионално ниво, ПО, нац. програми</p> <p>Договори за сътрудничество между регионални ръководства и ВУ</p> <p>Национални и регионални програми за развитие</p>

	<p>ръководства, чрез съветите на настоятелите и други подходящи форми, при подготовката, регулярното проследяване и отчитането на мандатните програми на ректорските ръководства по отношение на съответствието с потребностите на региона.</p> <p>8.2.4 Подпомагане и стимулиране на развитието на обучителни програми за следдипломна квалификация и преквалификация (учене през целия живот), които съответстват на потребностите на региона.</p> <p>8.2.5. В силните икономически региони създаване на регионални фондове за развитие на научни изследвания и иновации.</p>	<p>Промени в правилниците на ВУ</p> <p>Договори за обучително сътрудничество</p> <p>Договори за научно сътрудничество</p>
<p>Цел 9. Подобряване на управлението на ВУ и на системата за оценяване и акредитация.</p>		
<p>9.1. Гарантиране на академичната отговорност и обществения интерес във ВУ.</p>	<p>9.1.1 Ясно законово регламентиране на състава и на правомощията на съветите на настоятелите на ВУ.</p> <p>9.1.2 Превръщане на договорите между министъра на образованието и науката и избраните ректори в държавните висши училища в гарант за реформи и инструмент за отговорно и ефективно управление.</p> <p>9.1.3 Обвързване на размера на държавната субсидия с изпълнението на договора между министъра на образованието и науката и ректора.</p> <p>9.1.4 Назначаване на служителите за предварителен-финансов контрол по ЗФУКПС във ВУ от министъра на образованието и науката.</p> <p>9.1.5 Стимулиране на въвеждането на информационни системи с цел повишаване на прозрачността и взаимен контрол на ректорското ръководство и ръководителите на основни звена.</p> <p>Мярка 9.1.6 Развитие, усъвършенстване и интегриране на регистрите за висшето образование, поддържани от НАЦИД, като източник на обективна статистическа информация и инструмент в помощ на формирането на политики и взимането на управленски решения относно развитието на висшето образование.</p>	<p>Промени в ЗВО и в правилниците</p> <p>Правилник за прилагане на ЗВО</p> <p>Промени в ЗВО и в правилниците</p> <p>Промени в ЗВО и в правилниците</p> <p>Промени в правилниците на ВУ и в акредитацията, ПО</p> <p>ПО, ПНИИДИТ, държавен бюджет</p>
<p>9.2. Превръщане на акредитацията в обективен инструмент на външното</p>	<p>9.2.1 Включване на повече чуждестранни експерти при акредитацията.</p> <p>9.2.2 Приемане на ясни и обективно измерими индикатори за различните видове акредитационни процедури.</p>	<p>Правилник НАОА</p> <p>Промени в критериите за оценка на НАОА</p>

оценяване.	<p>9.2.3 Заместване на докладите за самооценка на ВУ с подаване на конкретни данни по обективно измеримите критерии.</p> <p>9.2.4 Създаване на обща за висшите училища, НАЦИД, НАОА и МОН електронна платформа, съдържаща данните, необходими за акредитационните процедури.</p> <p>9.2.5 Засилване на аналитичния потенциал на НАОА, като оценките да са обвързани и с реализирането на визията и програмата за развитие на ПН и ВУ.</p>	<p>Промяна във функциите на НАЦИД</p> <p>Промяна във функциите на НАЦИД</p> <p>Промени в ЗВО и в структурата и правилника на НАОА</p>
<p>Цел 10. Подобряване на структурата и ефикасността на висшето образование.</p>		
<p>10.1 Развиване на свързаност между висшите училища в страната и споделяне на общи ресурси за обучение и научни изследвания.</p>	<p>10.1.1 Стимулиране на система за съвместно използване на материалната база (учебни лаборатории, обучителни бази, спортни бази и др.) от две и повече висши училища и/или научни институти с цел повишаване на качеството и ефективността на обучението.</p> <p>10.1.2 Подпомагане на обмена и на споделеното използване на преподаватели от две и повече висши училища, както и на специалисти от научни институти, разположени в един и същи регион, по базови дисциплини като математика, физика, химия, чужд език, спорт и др.</p> <p>10.1.3 Стимулиране на развитието на интердисциплинарни учебни планове и на хибридни специалности, комбиниращи дисциплини от две и повече професионални направления, които се осъществяват от две или повече висши училища.</p> <p>10.1.4 Доразвиване и обогатяване на системата от национални научни програми за обединяване на капацитета и дейностите на висши училища и научни организации за решаване на обществено значими научни и научно-приложни проблеми.</p> <p>10.1.5 Стимулиране на развиването на регионални и на тематични кълъстери между няколко висши училища и фирми за съвместно разработване на обекти на интелектуална собственост и иновации, даващи конкурентно предимство на глобалните пазари, при зачитане на интелектуалната собственост на ВУ при стопанската реализация на тези обекти.</p>	<p>Национална програма, договори за сътрудничество между ВУ</p> <p>Промени в ЗРАС, договори за сътрудничество между ВУ</p> <p>Допълнение към системата за финансиране на ВУ, договори между ВУ</p> <p>Национални програми, ПНИИДИТ</p> <p>ПНИИДИТ, ПК, национални програми</p>

	<p><i>Марка 10.1.6</i> Стимулиране на обединяването на висши училища и научни организации (вкл. институти на БАН и ССА) на доброволен принцип и на създаването на консорциуми за висше образование.</p>	<p>Национална програма за реструктуриране на ВУ</p>
<p>10.2 Дефиниране на изследователски, образователни и професионални висши училища с ясно очертана специфика.</p>	<p><i>10.2.1</i> Дефиниране на ВУ и на отделни професионални направления във ВУ като изследователски въз основа на обективни критерии, като броя на публикации в реферирани и индексирани издания (вкл. патенти) и други критерии според спецификата на съответната научна област, нормирани спрямо броя преподаватели. Например, изследователско ВУ може да е това, в което всички ПН обучават магистри и поне 50% от действащите студенти се обучават в изследователски ПН.</p> <p><i>10.2.2</i> Дефиниране на образователни висши училища, които обучават само бакалаври и магистри или в които дялът на студентите обучавани в изследователски ПН не е висок. Например, образователни могат да са тези ВУ, в които дялът на действащите студенти, обучавани в изследователски ПН, е по-нисък от 50% от общия брой действащи студенти в даденото ВУ.</p> <p><i>10.2.3</i> Очертаване в НКВОРБ на регионалните потребности от колежи, които обучават само професионални бакалаври.</p> <p><i>10.2.4</i> Въвеждане на специфични критерии и отделни класации при оценяването на различните видове висши училища чрез Рейтинговата система.</p> <p><i>10.2.5</i> Законово регламентиране на различията по отношение на изискванията, финансирането, акредитацията, организацията на обучението, научните изследвания, управлението и другите присъщи дейности на съответните видове висши училища.</p> <p><i>10.2.6</i> Дефиниране на обективни критерии и процедура за трансформиране на един вид висше училище в друг при наличие на обществена необходимост и на необходимия човешки и материален ресурс (или при загуба на необходимост и/или ресурси).</p>	<p>Промени в ЗВО</p> <p>Промени в ЗВО</p> <p>НКВОРБ</p> <p>Рейтингова система на ВУ</p> <p>Промени в ЗВО и Правилника за прилагането му</p> <p>Промени в ЗВО и Правилника за прилагането му</p>
<p>10.3 Въвеждане на по-гъвкава система за продължителността на образователно-квалификационните степени</p>	<p><i>10.3.1</i> Да се въведе законодателно възможност за редовно и дистанционно обучение в ОКС „бакалавър“ с продължителност от 3 академични години, като продължителността за дадено професионално направление да е еднаква за всички висши училища в страната.</p>	<p>Промени в ЗВО и Правилника за прилагането му</p>

<p>„бакалавър“ и „магистър“.</p>	<p>10.3.2 Да се осигури държавно субсидиране на редовно, дистанционно и задочно обучение в ОКС „магистър“ с продължителност от 2 години, ако то надгражда 3-годишно обучение в ОКС „бакалавър“.</p> <p>10.3.3 Чрез национални и/или оперативни програми да се осигури субсидиране за допълнителна квалификация и/или преквалификация, вкл. и чрез завършване на ОКС „магистър“ за лица, които са придобили висше образование преди повече от 10 години (в т.ч. и лица завършили ОКС „магистър“).</p>	<p>Промени в Правилника за прилагане на ЗВО</p> <p>ПО, ОП РЧР национални програми</p>
----------------------------------	--	---